

В статье проанализирована национально-культурная и образовательная политика русской оккупационной администрации в Восточной Галиции в 1914–1917 гг., раскрыто положение украинской греко-католической церкви в условиях оккупации, отражено задание институтов российской власти в регионе на протяжении всего периода войны.

Ключевые слова: Восточная Галиция, Первая мировая война, российская оккупационная администрация, украинская греко-католическая церковь, оккупационная политика.

In the article the national, cultural and educational policy of Russian of occupation administration is exposed in Eastern Galicia in 1914–1917, position of the Ukrainian greco-catholic church is exposed in the conditions of occupation, the task of institutes of Russian power is reflected in a region during all period of war.

Keywords: Eastern Galicia, World War I, Russian occupation administration, Ukrainian Greco-catholic church, occupation policy.

УДК 94(438+477):329

ББК 63.3(4 Пол)

Роман Кобильник

УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ В ПОЛІТИЦІ БЕЗПАРТІЙНОГО БЛОКУ СПІВПРАЦІ З УРЯДОМ (1927–1935 рр.)

У статті розглядається політика польського проурядового табору, репрезентованого Безпартійним Блоком співпраці з урядом, щодо українського питання. Розкрито концептуальні засади національної політики керівництва польських політичних партій, спрямованої на розв'язання української проблеми.

Ключові слова: польсько-українські відносини, польські партії, ББСУ, українське питання.

Розвиток державно-політичних відносин вимагає чіткого співіснування і взаємодії різних інститутів влади, які в комплексі утворюють міцний механізм управління. Ключова роль у цьому процесі належить політичним силам, які забезпечують законодавчу діяльність і являються опорою влади. Існування сильної проурядової фракції в парламенті надає провладному табору додаткових важелів впливу й зміцнює його становище. У міжвоєнній Польщі санаційного періоду таку роль узяв на себе Безпартійний блок співпраці з урядом (ББСУ). Це була політична організація парламентського типу, яка так і не перетворилася в класичну політичну партію, хоча в практичній діяльності відповідала її ознакам.

Провідне місце в політиці ББСУ займало національне питання, зокрема українське. Концептуальні засади політичних партій, що утворили урядовий блок, позиції лідерів ББСУ, законодавча діяльність депутатів сейму значною мірою відображали урядову політику в українському питанні. Тому головним завданням наукового дослідження став аналіз позицій польських проурядових політичних партій в українському питанні, вироблення методів і шляхів його розв'язання.

Окреслена проблема висвітлена в працях українських дослідників ХХ ст., зокрема І.Кедрина-Рудницького [3], Ю.Сливки [7], Л.Зашкільняка [4], В.Комара [5, 6], які в першу чергу розкривали політику польського уряду в українському питанні. З-поміж досліджень польської історіографії заслуговують на увагу праці А.Хойновського [13, 14], Р.Тожецького [27], В.Паруха [20] й ряду інших науковців, на які ми будемо опиратися під час розкриття даної проблеми.

Після травневого державного перевороту 1926 р. в Другій Речі Посполитій було встановлено режим “санації”. До влади прийшов Ю.Пілсудський та його соратники, які проголосили курс на реформування політичного й економічного життя держави, заявили про зміну політики щодо національних меншин. Основний вектор реформ був спрямований на заміну парламентської моделі управління сильною централізованою виконавчою владою. Це означало, що модель парламентської демократії себе вичерпала

й стала неприйнятною для пілсудчиків. Однак політичні партії залишалися при владі, зберігався їх вагомий вплив на державно-політичне й громадське життя суспільства.

Зміну політичного керівництва в Польщі після травневого перевороту підтримали різні політичні сили, від консерваторів до соціалістів і комуністів, які вбачали в Ю.Пілсудському особу, здатну вивести країну з глибокої політичної та соціально-економічної кризи. У нових політичних умовах ці політичні сили зажадали стати опорою санаційного режиму. Маючи негативне ставлення до парламенту й не бажаючи пов'язати себе із соціалістичною ідеологією, Ю.Пілсудський відкинув співпрацю з лівими й лівоцентристськими парламентськими партіями¹. Формуючи міцну виконавчу вертикаль влади, він опирався на своїх вірних соратників, чиновницьку бюрократію, колишніх військових, поліцію та армію. З наближенням чергових парламентських виборів 1928 р. постало питання про репрезентацію урядового табору в майбутньому сеймі й сенаті. Політичні партії, які стояли на боці пілсудчиків, були організаційно слабкими, значною мірою локальними й не могли поодиноці забезпечити перемогу на парламентських виборах. На початку 1927 р. перед найближчими соратниками Ю.Пілсудського – полковниками В.Славеком, К.Світальським та А.Пристором було поставлено завдання виробити проект і програму нового політичного угруповання. Вперше про нову організацію було заявлено на зустрічі пілсудчиків 8 березня 1927 р. в маєтку В.Славека [14, s.24]. У листопаді 1927 р.* утворився Безпартійний блок співпраці з урядом (ББСУ), політична проурядова організація, завданням якої стала підтримки санаційної політики й забезпечення парламентської більшості [23, s.11]. Керівництво політичного блоку очолив В.Славек.

Це політичне угруповання так і не перетворилося в єдину монолітну політичну партію, оскільки складалося з різних за ідеологією і становими інтересами політичних сил, серед яких слід виділити дві групи: ліводемократичний табір, представлений Союзом відродження Речі Посполитої (СВРП, направісти) і Партією Праці, а також консервативний табір, до складу якого входили Християнська землеробська партія (ХЗП), Партія національної правди (ПНП), Польська консервативна організація державної праці (ПКОДП, віленські консерватори).

У початковий період режиму “санації” помітну роль відігравав СВРП, який став виразником прагнень до консолідації середовища пілсудчиків навколо окремої суспільно-політичної програми, що ґрунтувалася на безумовному авторитеті маршала Ю.Пілсудського. Керівництво партії намагалося стати головним виразником політичних поглядів санаційного табору. Однак їхня політична програма не викликала великого інтересу в Ю.Пілсудського й не вплинула на його погляди [14, s.16].

Національна політика пілсудчиків ґрунтувалася на засадах федералістської програми, яка в цей період отримала назву концепції польського прометеїзму. Концепція прометеїзму стала новим прочитанням колишньої федералістської програми й відрізнялася від неї врахуванням реалій мирного співіснування Польщі та Радянського Союзу.

Українську проблему прометеїсти розглядали у двох аспектах – зовнішньому та внутрішньому, тобто в міжнародній і національній політиці держави. Перший з них передбачав перетворення Польщі в одну з наймогутніших європейських держав і був спрямований проти СРСР [5, с.267].

Другий розглядав українське питання як внутрішню справу Польщі. Західну Україну пілсудчики вважали споконвічною польською землею. Вони визнавали, що тут проживає українське населення, але заперечували його право на самовизначення. На протипагу ендецькій політиці національної асиміляції, пілсудчики запропонували про-

¹ Польська партія соціалістична (ППС), Польська народна партія-“Визволення” (Польське стронніцтво людове-“Визволенне”, ПНП-“В”), Селянська партія (Стронніцтво Хлопське, СП).

* У деяких джерелах початок утворення ББСУ ведуть з 19 січня 1928 р. – часу появи Програмної відозви.

граму державної асиміляції українців, щоб за умови збереження власної національності в меншин формувалося свідоме почуття причетності до польської державності [6, с.121].

Загалом за своєю справжньою суттю, а не за програмними деклараціями й обіцянками, національна політика пілсудчиків нічим не відрізнялася від політики ендеків. Відмінними, більш гнучкими були тільки методи поневолення населення національних меншостей країни [7, с.148].

Одну з найактивніших позицій в українському питанні в таборі пілсудчиків займав СВРП. Така позиція направістів впливала з їхньої підтримки доктрини польського прометеїзму. Беручи до уваги тогочасне геополітичне становище Польщі, зокрема політику коренізації в УРСР, голова СВРП З.Лехніцький вимагав від польського уряду якнайшвидшого вирішення українського питання. В іншому випадку, вважав він, Польща не зможе піти “на радикальні та остаточні кроки в східній політиці”, а це поставить під загрозу виконання прометеїстської програми [17].

Направісти заявили про задоволення часткових вимог українського населення. С.Подвінський пропонував розширити законодавчі права воєводських сеймиків, що давало б можливість запровадити національну автономію у формі курії. Окрема курія мала об’єднати українське населення, з ширшими економічними і національно-культурними правами. Представництво національних палат сеймиків устанавлювалося відповідно до чисельності польської та української курій. Закон спочатку передбачалося запровадити в трьох східно-галицьких воєводствах, а згодом на Волині й на території українських повітів Поліського воєводства [21].

Представники СВРП підтримували ідею створення українського університету й залучення українців до керівних посад у місцевій адміністрації. Проте невдовзі направісти відійшли від задекларованих кроків вирішення українського питання й урегулювання взаємовідносин між обома народами. Вони обмежилися “наданням українському населенню в рамках воєводського самоврядування можливостей розбудови власного шкільництва й національної культури”, однак за умов визнання за ними “лояльності на користь Польщі” [15].

Головну небезпеку в запровадженні польської політики на українських землях СВРП вбачав у масовому українському національному русі. Для захисту польськості на східних кресах пілсудчики виступили за об’єднання в південно-східних воєводствах усіх польських партій в один виборчий список на парламентських виборах 1928 р. Такий блок з ініціативи члена СВРП В.Дзеньковського був створений у Станиславові [1] Передбачалося також залучення українців до виборчого списку ББСУ в тих повітах, де український національний рух був слабким і не протидіяв урядовому тиску [2].

Подібної риторики в польсько-українських відносинах дотримувалась Партія праці, яка мала свою фракцію в сеймі. До неї належав прем’єр-міністр К.Бартель. У відозві партії декларувалося врегулювання національної політики відповідно до польської конституції. Національні меншини повинні користуватись широким воєводським самоуправлінням, а українці й білоруси – отримати територіальну автономію. Такі дії мали допомогти цим народам стати відданими громадянами Польщі, а також прискорити утворення незалежної України й Білорусії у федерації з Польщею [11].

27 червня 1928 р. відбулося об’єднання СНР і Партії праці в єдину політичну партію Об’єднання праці сіл і міст (ОПСМ). Основним її завданням стала підтримка урядової політики та парламентська діяльність у складі фракції ББСУ. Програма ОПСМ співпала з урядовою програмою в національному питанні: підтримувалися, в основному, мінімальні здобутки в галузях господарства та культури. Зверталася увага на потребу створення спільних для громадян української та польської національностей організацій і товариств, об’єднаних за професійними й корпоративними ознаками [30].

Активно підтримувалася ідея проведення регіональної політики. Реалізація цієї програми покладалася на місцевий блок польських політичних і громадських організації, який мав виробити цілі та законодавчі засади національної програми [22]. Цим підтримувалася урядова теза про перенесення вектора вирішення національного питання із загальнодержавного на місцевий рівень.

ОПСМ у 1926–1930 рр. прагнуло стати найбільш впливовою силою в таборі ББСУ. Однак, попри численні заяви щодо українського питання, так і не зуміло виробити єдиних методів і шляхів його реалізації. А керівництво ББСУ не сприйняло їхніх програмових положень. Про це заявляв лідер ОПМС З. Лехніцький у листі до голови ББСУ В.Славека, вказуючи на значну протидію будь-яких ініціатив його однопартійців [9].

Значну політичну силу в санаційному таборі становили консерватори. Вони підтримували синтез федералістської та інкорпораційної програм, однак теоретично виступали за державну асиміляцію. У “Декларації консервативних угруповань” від 24 жовтня 1927 р. консерватори заявили про “рівність усіх громадян без огляду на національність, задоволення прагнень непольського населення в економічних і культурних питаннях”. Вирішення національного питання покладалося на урядові інститути, які “мали прикріпити національним меншинам почуття лояльності до Польської держави і в той же час не допустити підбурювань проти єдності Польщі” [29, s.78]. У таборі консерваторів не було вироблено єдиних шляхів вирішення українського питання.

Лідери ПНП зважаючи на власні економічні інтереси в південно-східних воєводствах, заявляли, що “державна асиміляція повинна відбуватися без шкоди дії польському організму на “східних кресах”. Беручи до уваги сильний український національний рух, ПНП виступила за налагодження контактів із впливовою українською політичною силою, яка “заявить про лояльність до Польської держави і піде на порозуміння з польським суспільством” [28]. Напрацювання консерваторів були використані урядом під час переговорів Ю.Пілсудського з одним із чільних діячів УНДО В.Бачинським у 1927 р. [3, с.125], а також прагнення одного з лідерів ББСУ К.Світальського стосовно створення спільного польсько-українсько-єврейського блоку на виборах 1928 р. [26, s.93]. Хоча ці спроби зазнали невдачі, вони показали правильність польської тактики.

Зіткнувшись із небажанням українських партій іти на контакти з польською владою, ПНП підтримали урядову програму, що передбачала прямий контакт польських властей з українським населенням, без посередництва політичних лідерів. Першим кроком такої політики стало утворення комісії мовознавців для національних меншин під керівництвом Л. Василевського [31].

Слід констатувати обмежений вплив польських санаційних партій на урядову політику. Їх програмові засади й політичні проекти не завжди знаходили можливість бути застосованими в реальному державно-політичному житті. Ліводемократичні партії підтримували ліберальний уряд К.Бартеля (до 1926 р. – член партії Праці), а консерватори поділяли погляди “групи полковників” і керівництва ББСУ. У зв’язку з цим до 1930 р. погляди ліводемократичних партій значною мірою відображали політику уряду в українському питанні.

Окресленні тенденції тривали до 1930 р. Загострення партійної політичної боротьби в Польщі та зміна зовнішньополітичної ситуації на її кордонах привели до посилення авторитарних методів управління. 29 серпня 1930 р. Ю.Пілсудський з допомогою Кабінету Міністрів розпустив сейм, а 9 вересня 1930 р. розпочався наступ на опозицію, в результаті якого арештовано 18 послів від опозиції і 5 послів від українських партій, зокрема весь керівний склад найвпливовішої української партії – Українського національно-демократичного об’єднання (УНДО).

Польсько-українські відносини загострилися ще й у зв’язку із саботажною акцією Організації українських націоналістів (ОУН), яка супроводжувалась підпалами

польського майна на західноукраїнських землях і тривала з липня до жовтня 1930 р. Для наведення порядку за наказом Ю.Піلسудського розпочалась акція “пацифікації” із залученням військових підрозділів та поліції.

Під час каральної акції, яка тривала з 20 вересня до 17 жовтня 1930 р., під приводом боротьби з українськими націоналістами було знищено велику кількість культурно-просвітніх закладів, а знущання і побиття мирного населення стали звичним явищем. Акцію пацифікації активно підтримало керівництво ББСУ й польські проурядові політичні партії. Лідери ПНП заявили, що “революційний стан малопольського села” можна було придушити тільки за допомогою сили [12]. ОПСМ висловилося за впровадження “на території Червоної Русі спеціальної регіональної політики”, за участю місцевого польського населення [25].

Таким чином, репресивна акція польського уряду, арешт українських політичних лідерів засвідчили нездатність пілсудчиків вирішити українське питання, поступовий крах федералістської концепції, відхід від принципу державної асиміляції непольських народів та еволюцію в бік ендецької концепції національної асиміляції.

З цього часу політика польського уряду і проурядових політичних партій в українському питанні проводилася за принципом подвійних стандартів. З одного боку, польські політичні кола декларували засади так званої “нормалізації” з українцями, а з іншого намагалися посилити польський вплив на українських землях.

На початку 1930-х рр. відбулися організаційні зміни в ББСУ. Після парламентських виборів 1930 р. у склад блоку ввійшли Селянський союз і Національна партія праці – лівиця. Однак роль партій і їх вплив на прийняття рішень істотно зменшилися. Втратили вплив краківські консерватори й представники ОПСМ, позиції яких усе менше знаходили підтримку в політиці уряду [14, с.202–205]. В ББСУ провідні позиції зайняла “група полковників”, найближче оточення Ю.Пілсудського*, яка фактично повністю взяла під контроль політику уряду й діяльність ББСУ. Однак провідним спеціалістом з українського питання в таборі пілсудчиків був активний прихильник і теоретик прометеїзму Т.Голувко.

Репресивні дії уряду частково підірвали позиції Польщі на міжнародній арені, зменшили довіру до проурядових політичних сил. Це спонукало на той час голову ББСУ Т.Голувка розпочати реалізацію програми порозуміння з українськими політичними колами. Одним з перших кроків стала декларація програми місцевого самоврядування для всіх українських земель. “Самоврядування виявилось тим антидотом, яке те населення об’єднує, нівелює національні відмінності, шовінізм, а всіх заставляє до спільної праці”, – заявляв Т.Голувко на засіданні польського парламенту в лютому 1931 р. Від уряду й сейму він вимагав прийняття законів, які б урахували індивідуальні економічні й культурні регіональні відмінності, і просив “щоб був врахований момент повної свободи для нашого самоврядування і дана нам можливість застосовувати ці закони для потреб і розвитку наших воєводств” [24].

Користуючись відсутністю керівного складу УНДО, польські політичні кола пішли на контакт з угодовськими силами в українському політикумі. 25 лютого 1931 р. відбулися таємні переговори представників Української парламентської репрезентації (УПР) О.Луцького, М.Галуцинського та В.Загайкевича з представниками ББСУ Т.Голувком і Я.Єнджеєвичем. Основною темою переговорів було питання відшкодування українському населенню збитків, завданих пацифікацією. Крім цього, сторони обговорювали проблеми покращення українсько-польських взаємин. Переговори виявилися малоефективними через недовіру обох сторін одна до одної, але пошуки подальших контактів були продовжені [4, с.144].

* До “групи полковників” належали: В.Славек, К.Світальський, А.Пристор, Ю.Бек, Я.Єнджеєвич, Б.Перацький та інші.

Однак на конкретні поступки українцям пілсудчики не бажали іти. Сам Т.Голувко невдовзі заявив: “спочатку заспокоєння, а потім реформи”... Креси – то наші легені. Якщо хочемо бути міцною державою, то мусимо на кресах міцно закріпити не тільки польську державу, але і польську культуру” [16, s.76]. Окреслюючи характер майбутніх польсько-українських відносин, Т.Голувко наголошував, що українське суспільство має дві альтернативи: або стала в тій чи іншій формі боротьба з польською державою за територіальну автономію, або визнання того, що не існує ні одного поляка, який би не вважав Східну Малопольщу за інтегральну частину польської держави. “Українське населення повинне зрозуміти, що давня Червона Русь вже 600 років належить до Польської Держави і піддалася глибокому впливові польської культури, стала мішаним польсько-українським краєм і всякі зміни ситуації тут є недопустимі”, – вважав Т.Голувко [19, s.18].

Намагання знайти порозуміння з угодовським крилом українського політичного руху було одним з головних тактичних кроків польського уряду. Важливою умовою польської сторони ставилось визнання українцями польської державності.

Уже з початку 1930-х рр. пілсудчики задекларували нові принципи ставлення до національних меншин: політика індивідуалізації, селективності й регіоналізації, які стали засобами національної політики польського уряду [20, s.153]. Політика індивідуалізації передбачала вироблення до кожної національної меншини окремої програми в суспільній, національній, культурній та економічній сферах. Селективність у системі національної політики виходила з еволюції міжнародного становища, ступеня лояльності національних меншин до польської держави й уряду. Як приклад, такі елементи могли застосовуватися в освітній політиці. Регіоналізація означала формування окремої політики в територіальних межах проживання окремої національної меншини. Вона передбачала як територіально-адміністративний принцип – у межах окремого воєводства, так і етнічний – відносно кожної етнографічної групи (гуцули, бойки, лемки, поліщуки, тощо) [20, s.154–161].

Щодо українського населення найбільш активно проводилася політика регіоналізму. Головний пресовий орган пілсудчиків “*Słowo Polskie*” зазначав: “Проблема української меншини в Польщі не є однаковою, одна вона на Волині, інша на землі червенській і подільській, інша, врешті, в долині Дністра і на Підкарпатті” [18]. Тому для розв’язання українського питання, на думку одного з провідних публіцистів санацийного табору Л.Василевського, “необхідно застосувати різні методи в різних частинах українських земель” [8].

Першим кроком політики регіоналізму став так званий “волинський експеримент” воєводи Г.Юзевського. Він передбачав активніше впроваджувати засади польської державності серед населення Волині, позбавити його ідеї незалежної України, підняти економічне й культурне життя краю. Однак головною метою пілсудчиків залишалось перетворення Волині на лояльну до Польщі провінцію та ліквідація всіх основ українського національно-визвольного руху. Г.Юзевський у листі до Міністерства внутрішніх справ (МВС) зазначав: “Політичне життя українського населення на Волині ... в останніх роках значно оживилось, втягуючи в орбіту своїх впливів чим раз ширші маси населення. Це відбувається через різні культурно-освітні організації, які прагне взяти під свій вплив УНДО і опанувати територією” [10, k.1–2]. Для зміни ситуацій Г. Юзевський заявив про ліквідацію всіх загальноукраїнських партій, товариств і організацій, а на їх місце з’явилися пропольські українські організації. Першою в 1932 р. була закрита “Просвіта” [10, k.2] Серед новостворених організацій провідне місце займало Волинське Українське об’єднання (ВУО), яке співпрацювало з ББСУ й завдання якого полягало в консолідації всіх політичних сил Волині та витіснення з цих теренів УНДО. Для недопущення проникнення галицьких впливів на Волинь польський уряд утворив так званий “сокальський кордон” і сформував спеціальний військовий підрозділ Корпус

охорони пограниччя (КОП). Така позиція польських урядовців свідчила про поступовий відхід політики в українському питанні в бік ендецьких методів його вирішення.

Другою територією, де продовжилась політика регіоналізації, стало Станиславівське воєводство. В грудні 1933 р. урядові кола розпочали так звану “галицьку програму”, суть якої полягала в проведенні політики регіоналізації щодо гуцулів і лемків. Ідеологи цієї доктрини наголошували на “етнічній окремішності лемків і гуцулів від українців”, однак не рекомендували застосовувати до них насильницьку асиміляцію і полонізацію [13, s.198]. Виконання цього завдання покладалось на створенні в жовтні 1933 р. Товариство приятелів Гуцульщини і Військового комітету Лемківщини.

Після прийняття Конституції Польщі 23 квітня 1935 р. пілсудчиками остаточно було зняте питання про територіальну автономію для українців. У тексті Конституції залишилася тільки стаття про воєводське територіальне самоврядування. Нова нормалізаційна угода 1935 р. між польськими урядовцями й керівництвом УНДО зменшила політичне протистояння в краї, сприяла стабілізації українського національно-культурного життя в Польщі. Однак головне питання національно-територіальної автономії для українських земель так і не було реалізоване.

Таким чином, політика ББСУ в українському питанні визначалася двома складовими: програмовими задачами й діяльністю польських урядових партій та поглядами найближчого оточення Ю.Пілсудського. Політичний блок так і не став монолітною партією, зосередивши основну діяльність у стінах парламенту. Протягом 1927–1930 рр. на політику ББСУ впливали ліводемократичні й консервативні політичні сили, які притримувалися концепції державної асиміляції та пошуку шляхів і методів вирішення українського питання. У першій половині 1930-х рр. відбувся частковий відхід від методів державної асиміляції до принципів національної асиміляції. Крім того, польські проурядові політики пропагували тактику задоволення часткових вимог для українців, про що свідчать спроби польсько-української нормалізації задля посилення польськості на українських землях.

1. Державний архів Івано-Франківської області, ф. 2, оп. 1, спр. 495, арк. 220–221.
2. Державний архів Львівської області, ф. 121, оп. 3, спр. 347, арк. 3, 7.
3. Homo politycus (Кедрин-Рудницький І.) Причини упадку Польщі. – Краків : Українське видавництво, 1940. – 296 с.
4. Зашкільняк Л. Генеза і наслідки українсько-польської нормалізації 1935 р. / Л. Зашкільняк // Polska i Ukraina. Sojusz 1920 roku i jego następstwa. – Toruń, 1997. – С. 135–146.
5. Комар В. Л. Концепція прометеїзму в політиці Польщі (1921–1939 рр.) / В. Комар. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. – 360 с.
6. Комар В. Українське питання в політиці урядів Польщі (1926–1939 рр.) / В. Комар / В. Комар // Український історичний журнал. 2001. – № 5. – С. 120–127.
7. Сливка Ю. Ю. Західна Україна в реакційній політиці польської та української буржуазії / Ю. Сливка. – К. : Наук. думка, 1985. – 272 с.
8. Archiwum Akt Nowych, Akta Leona Wusilewskiego, sygn. 74, mf. B – 1629, k. 34.
9. Archiwum Akt Nowych, Bepartyjny Blok Współpracy z Rządem. Sekretariat Generalny, sygn. 27, k. 7.
10. Archiwum Akt Nowych Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, sygn. 1037, mf. 25608, k. 1–2.
11. Biuletyn Polityczny / pod red. Alicji Bełcikowkoj. – Warszawa, 1927. – S. 248.
12. Bocheński A. O istocie sprawy ukraińskiej / A. Bocheński // Czas. – 18 grudnia. – S. 3.
13. Chojnowski A. Koncepcje polityki narodowościowej rządów polskich w latach 1921–1939 / A. Chojnowski. – Wrocław, 1979. – 262 s.
14. Chojnowski A. Piłsudzczy u władzy. Dzieje Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem / A. Chojnowski. – Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk ; Łódź, 1986. – 245 s.
15. Deklaracja programowa Rady Naczelnej Związku Naprawy Rzeczypospolitej // Przełom. – 1927. – 22 stycznia. – S. 2.
16. Hołówko T. Ostatni rok / T. Hołówko. – Warszawa, 1932. – 124 s.
17. Lechnicki Z. ZNR wobec sytuacji wewnętrznej / Z. Lechnicki // Przełom. – 1926. – 21 listopada. – S. 4.
18. Mejbaum W. Problem mniejszości ukraińskiej w Polsce / W. Mejbaum // Słowo Polskie. – 1932. – 15 września.
19. Paprocki S. Tadeusz Hołówko wobec problemów narodowościowych / S. Paprocki. – Warszawa, 1931. – 62 s.

20. Paruch W. Od konsolidacji państwowej do konsolidacji narodowej mniejszości narodowe w myśli politycznej obozu piłsudchikowskiego (1926–1939) / W. Paruch. – Lublin, 1997. – 424 s.
21. Podwiński S. Autonomia terytorialna czy samorząd dla ziem południowo-wschodnich Rzeczypospolitej / S. Podwiński // Przełom. – 1927. – 22 stycznia. – S. 2.
22. Praca państwotwórcza, a organizacje polityczne // Przełom. – 1929. – 2 wernesnia. – S. 4.
23. Selimowski T. Polskie legalne stronnictwo polityczne / T. Selimowski. – Warszawa, 1934. – 116 s.
24. Sprawozdanie stenograficzne z 12 posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej. Okres III. – 1931. – 9 lutego. – ł. 60.
25. Tam, edzie plonelo zboze // Przełom. – 1930. – 2 listopada.
26. Tomczyk R. Ukraińskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne (UNDO) a wybory parlamentarne w 1928 roku / R. Tomczyk // Biuletyn Południowo-Wschodniego instytutu naukowego. – 1997. – № 3. – S. 89–98.
27. Torzecki R. Kwestia ukraińska w Polsce w latach 1923–1929 / R. Torzecki. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1989. – 467 s.
28. Walne Zebrania Prawicy Narodowej // Czas. – 1927. – 9 marca.
29. Władyka W. Działalność polityczna polskich stronnictw konserwatywnych w latach 1926–1935 / W. Władyka. – Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1977. – 235 s.
30. Zadania społeczeństwa wobec kresów wschodnich // Przełom. – 1929. – 14 kwietnia. – S. 3.
31. Zmiana kursu w sprawie mniejszości narodowych // Czas. – 1927. – 7 maja.

В статье рассматривается политика польского проправительственного лагеря, представленного Беспартийных Блоком сотрудничества с правительством, по украинскому вопросу. Раскрыты концептуальные основы национальной политики руководства польских политических партий, направленной на решение украинской проблемы.

Ключевые слова: польско-украинские отношения, польские партии, ББСУ, украинский вопрос.

The article considers the policy of the Polish pro-government camp, represented by the Unaffiliated Block of cooperate with the government on the Ukrainian issues. The conceptual frameworks of the national policy of the Polish political parties aimed on the resolving of the Ukrainian problem are revealed.

Keywords: the Polish-Ukrainian relations, the Polish parties, BBSU, Ukrainian question.

УДК 341.123:327.57:327.54

ББК 66.4(0)

Лілія Бурачок, Оксана Яцків

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ООН НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ “ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ”

У статті подається короткий аналіз миротворчої діяльності ООН в роки “холодної війни”. Розглянуто деякі аспекти проведення операцій з підтримання миру у світі. Зокрема, придушення локальних конфліктів, через які пролягла лінія протистояння між наддержавами. Висвітлено спроби організації без застосування військового потенціалу підтримувати баланс сил у повоєнному світі. Чітко простежується діяльність Ради Безпеки ООН, яка виступає гарантом миру у протистоянні двох військово-політичних блоків.

Ключові слова: Організація Об’єднаних Націй, “холодна війна”, мир, локальні конфлікти.

Дослідження основних параметрів миротворчої діяльності ООН щодо забезпечення миру в період конфронтації між СРСР та США, а саме в роки “холодної війни” є дуже важливою темою для розвитку сучасної історії, політології та міжнародних відносин. Вагомий внесок у висвітлення зазначених аспектів проблеми зробили: Д.Ахалкаці, Д.Ачесон, Т.Белашенко, К.Бергер, К.Блейр, А.Вайтінг, К.Везерсбі, Л.Вейс, В.Вільямс, В.Гаврилов, Г.Гендерсон, С.Гончаров, Дж.Гоулден – праці присвячені регіональним конфліктам, одним з аспектів “холодної війни”. У працях Жанг Шуганга, Б.Камінгса, В.Комишанова, Б.Кауфмана, О.Орлова, А.Торкунова, А.Фурсенка, А.Бабіна, П.Кремнева, В.Шустова, досліджено поетапність і способи врегулювання воєнних конфліктів, які виникли у роки “холодної війни”.